

Ölümünün Birinci Yılında Mustafa Necati Sepetçioğlu Sempozyumu

Ankara, 24-25 Mayıs 2007

Prof. Dr. Osman HORATA

Açış Konuşması

Türk kültürü üzerinde, Atatürk'ün hedefleri doğrultusunda araştırma, yayın, toplantı gibi bilimsel etkinlikler yapmak üzere 1983'te kurulan *Atatürk Kültür Merkezi*, geçen süre içinde düzenlediği konferanslar, bilgi şölenleri ve yaptığı yayınlarla Türk bilim ve kültür hayatına önemli katkılarda bulunmuş, kamu tüzel kişiliğine sahip bir kurumdur. Kurumumuza emeği geçen herkese, değerli katkıları için teşekkür borcumuzu yerine getirmek, bizim için zevkli bir görevdir.

Merkezimiz, bundan sonra da etkin, dinamik, bilim ve kültür hayatının beklentilerine duyarlı bir yönetim anlayışıyla, Türk kültür araştırmalarının verimliliğinin ve düzeyinin yükselmesine; onların ulusal ve uluslararası platformlara daha etkin bir şekilde ulaştırılmasına dönük faaliyetler gerçekleştirmeyi ve ülkemizin bu alandaki rekabet gücünü arttırmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda hazırladığımız 2008-2012 yıllarını kapsayan ve genel ađ sayfamızda erişime açılan Stratejik Planımızla ilgili, tenkit ve önerilerinizi esirgememenizi ümit ediyoruz.

Kuruluş yasamız gereği, dört yılda bir Uluslararası Türk Kültürü Kongreleri düzenleyen ve bunun yanında çok sayıda panel ve sempozyum gerçekleştiren Atatürk Kültür Merkezi, bundan sonra her yıl düzenli olarak güncel konularla ilgili en azından bir adet geniş katılımlı bir-iki günlük bilgi şölenleri düzenlemeyi ve böylelikle kültürel alandaki araştırmaları teşvik etmeyi düşünmektedir. Bu konuda sizlerden gelecek tekliflere ve üniversitelerle işbirliğine hazır olduğumuzu özellikle belirtmek isterim.

Bu doğrultuda, 2007 yılında düzenleyeceğimiz sempozyumun ilkini, bir kısmı yabancı dillere de çevrilen çok sayıda romanı, hikâyesi ve tiyatro eseriyle Türk edebiyatı ve Türk kültürüne büyük katkılarda bulunan, 28.11.1997'den itibaren de Merkezimizin şeref üyesi olan, tarihî romanın önemli isimlerinden Mustafa Necati Sepetçioğlu'na ayırdık. Onun birinci ölüm yıldönümü, 8 Temmuz'a rastlamakla

birlikte, tatil dönemini düşünerek bu tarihi biraz öne aldık. Toplantımızın, üniversitelerimizden, meslektaşlarımızdan büyük bir ilgi görmesi bundan sonra düzenleyeceğimiz toplantılar açısından bizlere güç verdi.

Bilindiği gibi, alelade kalabalıklarından ortak paydalar ve idealler etrafında bir millet oluşturabilmek ve buradan da güçlü devletlere ve medeniyetlere ulaşabilmek, her topluluğa nasip olmayan, uzun, çileli bir süreçtir. Bu süreçte, dil ve dile dayalı eserler, kültürleri yani milletleri ayakta tutan temel direkleri oluştururlar.

İnsanları, “biz” duygusu etrafında bir arada toplayan, bu duyguyu güçlendiren ilk edebî ürünler danslar eşliğinde söylenen epik şarkılar olur. Bu tür, soyların ve kabilelerin oluşum sürecinde, birbirleri arasındaki mücadelelerde öne çıkan kahramanlar etrafında ortaya çıkar. Kabilelerden ulusa geçiş aşamasında ise, epik şarkılar yerlerini manzum destanlara bırakır. Diğer edebî türlerin kaynağını oluşturan destanlar, topluluklara kimlik yani ulus olma bilincini kazandırmada önemli bir işlev üstlenirler. Bilindiği gibi, yerleşik hayata geçişle birlikte, destanlar yerlerini kahramanlık konulu halk hikâyeleri ve mesnevilere bırakır. Sanayileşme ve kentlileşmenin yaygınlaşmasına paralel olarak da, tarihsel roman, tiyatro, hikâye gibi türler edebiyat hayatında görülmeye başlar.

Batıda, imparatorlukların yerlerini ulus devletlere bırakma sürecinde, yükselen milliyetçilik duygusuna paralel olarak, tarihe ve tarihî romanlara ilgi artmaya başlamış ve romantizmle birlikte bu yöneliş doruk noktasına çıkmıştır.

Türk edebiyatında da, imparatorluktan ulus devlete geçiş sürecinde, konularını tarihten alan birçok edebî eser kaleme alınmakla birlikte; köklü tarih birikimine ve insanlık tarihinin şahit olduğu en büyük zaferlere ve trajedilere karşılık; belki de yaşanan kültürel değişimin etkisiyle bunları edebî eserlere ve ekranlara aksettirme konusunda yetersiz kaldığımız herkesin malumu olan bir husustur. Türk edebiyatında ise, 1950’lerden sonra popüler tarih türünde yazılan romanların sayısında ciddi bir artış görülür. Modernizm sonrası süreçte de, 1980’lerden sonra tarihe ve tarihî romanlara ilgi yeniden revaç bulur.

Araştırmalar, kimlik bilincinin oluşumu ve güçlenmesinde, kültürlerle dinamizm kazandırmada, tarih kitaplarından ziyade tarihi konu alan edebî eserlerin çok daha etkili olduğunu göstermektedir. Çünkü tarihçiler, siyasi olaylar üzerine odaklaşıp “kuş bakışı”yla olayları değerlendirmeye çalışırken, tarihi edebî gerçeğin ardından

aksettiren yazarlar ise “kuş dalışı”yla, bizzat insana odaklaşıp, insanın ve toplumun gerçeklerini canlı bir şekilde aksettirirler. Günümüzde her ne kadar ekranlar edebî eserleri geri plana itmekle birlikte, bunların da öncelikle iyi edebî eserlere, senaryolara bağlı olduğu unutulmamalıdır.

Tarih bilinci, hem geçmişî hem geleceği kurar. Tarihî romanlar, sadece geçmişle ilgili değil gelecekle ilgili de perspektifler sunar. Yazı hayatına henüz 16 yaşındayken yayımladığı yazılar ve hikâyelerle başlayan Mustafa Necati Sepetçioğlu, daha sonra hayatını âdeta tarihî romanlara adanmış ve birbiri ardına yayımlanan romanlarıyla, Soğuk Savaş yıllarının en sert döneminde, tarih ve kimlik bilincine sahip bir neslin yetişmesinde önemli misyon üstlenmiştir. Onun eserlerinde, Orta Asya’dan günümüze kadar Türk tarihi, Dede Korkut’tan esinlenen güzel üslubu ve engin birikimiyle anlatılmıştır.

Cumhuriyet döneminde doğup büyüyen Mustafa Necati Sepetçioğlu, yazarlık hayatı Anadolu Türklüğünün atası olan Hoca Ahmed Yesevî’yi ele alan Yesili Hoca Ahmed adlı üç ciltlik romanıyla taçlandırmış ve ardında büyük bir külliyat bırakarak aramızdan ayrılmıştır.

Tarihî roman yazmayı, millete ve tarihe karşı bir sorumluluk olarak gören Mustafa Necati Sepetçioğlu, millete ve tarihe karşı sorumluluğunu fazlasıyla yerine getirmiştir. Şüphesiz, yayıncısıyla, okuyucusuyla, bu büyük yazarımıza insanlarımız da vefa borcunu ödeyecektir. *Atatürk Kültür Merkezi* olarak, ölümünün birinci yılında düzenlediğimiz bu toplantıyla, bu vefa borcunun ödenmesine kurum olarak bir nebze de olsa katkıda bulunabilmek bizleri mutlu edecektir.

Tekrar, Mustafa Necati Sepetçioğlu’nu rahmetle anıyor ve toplantımızı bildirileriyle, katılımlarıyla onurlandıran siz değerli konuklarımıza teşekkür ediyor, toplantımızın başarılı geçmesi ümidiyle hepinize saygılarımı sunuyorum.